

СУЧАСНІ ФУНКЦІЇ ПРИРОДНИЧИХ МУЗЕЇВ

Максименко Юлія Вікторівна

кандидат біологічних наук, доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Горальський Леонід Петрович

доктор ветеринарних наук, професор
Житомирський державний університет імені Івана Франка

У сучасних умовах розвитку освіти, коли зростає потреба у формуванні наукового світогляду, екологічної культури та патріотичних цінностей молоді, особливого значення набуває діяльність природничих музеїв. Ці заклади виконують не лише функцію збереження природної спадщини, але й стають потужними осередками неформальної освіти, що сприяють вихованню екологічно свідомої особистості. Під впливом суспільних викликів – змін клімату, урбанізації, воєнних дій та зростання інформаційного навантаження – природничі музеї дедалі активніше інтегруються у сучасний освітній простір, використовуючи педагогічні, технологічні та культурологічні інновації [1].

Метою даної роботи є аналіз освітньо-виховного потенціалу природничих музеїв у контексті сучасної освітньої парадигми, а також визначення основних напрямів та методів їх реалізації у вихованні учнівської молоді.

Природничі музеї є унікальним освітнім середовищем, де поєднуються науково-дослідні, культурно-просвітницькі та виховні завдання. Вони створюють можливість безпосереднього контакту з об'єктами природи, що сприяє розвитку дослідницьких навичок, формуванню емоційного сприйняття природних явищ і підвищенню мотивації до навчання. Музеї виступають середовищем активного пізнання, де знання засвоюються через взаємодію, а не пасивне споглядання експонатів.

З погляду музейної педагогіки, природничі музеї мають значний виховний потенціал. Вони формують у відвідувачів розуміння єдності людини і природи, розвивають почуття відповідальності за збереження довкілля. В умовах сталого розвитку особливої актуальності набувають екологічні програми музеїв, спрямовані на популяризацію природоохоронних цінностей, проведення тематичних виставок, інтерактивних квестів, воркшопів і проєктів з екологічного моніторингу. Такі заходи сприяють формуванню в учнів навичок критичного мислення, наукової допитливості та активної громадянської позиції.

Окремої уваги заслуговує національно-патріотичний аспект діяльності природничих музеїв. Вони не лише демонструють унікальність природних багатств України, але й сприяють вихованню гордості за рідний край. Наприклад, експозиції про Карпатський біосферний заповідник,

Чорноморський біорізноманітний регіон чи природні ресурси Полісся формують у відвідувачів усвідомлення значення збереження національної природної спадщини як елемента культурної ідентичності.

Сучасна музейна освіта активно використовує цифрові технології, створюючи віртуальні тури, мобільні додатки, доповнену реальність (AR) для вивчення природних процесів. Такі рішення роблять музейну діяльність більш доступною і привабливою для молоді, дозволяючи поєднувати традиційні форми подання матеріалу з інноваційними засобами навчання [1]. Природничі музеї виступають потужним освітньо-виховним ресурсом, який забезпечує формування екологічної та наукової культури особистості. Їх діяльність сприяє реалізації принципів сталого розвитку, гармонізації відносин людини і природи, а також утвердженню гуманістичних і патріотичних цінностей у суспільстві. Подальша інтеграція музеїв у систему освіти України є важливою умовою формування екологічно відповідального покоління, здатного мислити науково та діяти свідомо [2].

Список літератури

1. Андрущенко В. П. Філософія освіти: навчальний посібник. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 348 с.
2. Гаврилюк Л. В. Музейна педагогіка як чинник формування екологічної культури школярів. Збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 25 листопада 2021 р. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2021. Ч. 2. 332 с.